

Говор првог потпредседника Владе Србије и министра спољних послова Ивице Дачића на отварању Међународне конференције "Медијација, спречавање и решавање конфликта у настајућој парадигми"

„Даме и господо, уважени професори, драги гости из света, добро нам дошли у Београд.

Веома ме радује да ћете на овом скупу разматрати нека од најважнијих питања данашњице. Та питања су од судбинског значаја за све нас, а верујем да ће она бити неспутано сагледавана и разматрана у академској размени мишљења у којој се могу породити многе корисне идеје. Сигуран сам да се на скупу ове врсте може много више постићи него на појединим формалним међународним конференцијама на којима су искључиви учесници представници држава.

Србија има и превише историјских искустава, која су јој, осим великих жртвовања и патње, доносила и неизмерне радости због ослобођења од насилника и окупатора, па све до стварања спољне политике која је доживљавала бројна признања у свету. Наша престоница Београд била је место историјских сусрета вековима уназад, а у XX веку били смо центар света несврстаности. Данас, наша спољна политика другачија је од тог времена, али све оно што је вредно и наталожено у нама оставило је неизбрисив траг и изградило посебност овог нашег поднебља. Београд је место сусретања, место где се слободно може изрећи свака мисао о личним уверењима и назорима, без обзира на различитости.

Ми смо увек били мост између Истока и Запада, а и између Севера и Југа, често смо због тога трпели, али нам је народ тако саздан да ми углавном памтимо оно што је из таквих сусретања било корисно и племенито. Зато мислим да је врло добра идеја што је Конфлакс центар позвао све вас из различитих крајева света, из различитих култура, да размењујете виђења о савременим светским изазовима. Посебно задовољство изазива чињеница да ће после ове конференције овде бити одржан курс о медијацији, који ће помоћи полазницима да са сваке стране сагледају осетљивост, одговорност и велики

значај мировних мисија широм света.

Даме и господо,

Скоро 30 година након завршетка хладног рата свет се суочава са комплексним изазовима за међународни мир и безбедност. Може се рећи да постоји директна корелација између сиромаштва, економских и социјалних проблема, с једне, и оружаних конфликта, екстремизма, међународног тероризма и организованог криминала, с друге стране. Политичке неизвесности, растућа економска криза, климатске промене, несташице хране и воде, неконтролисана урбанизација, и други глобални проблеми утичу на јачање поларизације, продубљавање јаза између богатих и сиромашних, ширење екстремизма и мржње и пролиферацију конфликта широм света.

Сведоци смо милитаризације спољне политике, и смањивања простора и могућности за дипломатско и мултилатерално деловање. Стране у сукобу мање се ослањају на дипломатију, а све више на употребу силе у тражењу решења. Улога дипломатије, Уједињених нација и других међународних организација у спречавању и решавању конфликта све је слабија. Односи и неповерење између сталних чланова Савета безбедности практично су блокирали рад овог најважнијег светског форума за очување међународног мира и безбедности, што се види приликом решавања скоро свих питања која се налазе на дневном реду овог важног тела УН.

Нема на видiku политичких решења за постојећа кризна жаришта, хуманитарна ситуација на терену се погоршава, а оружане борбе интензивирају. Већина конфликта у савременом свету је у тој мери фрагментизована и испреплетана са екстремизмом и међународним тероризмом да је тешко смислити начин или предузети конкретне кораке да се сукоби и насиље зауставе или барем ставе под какву-такву контролу.

Нажалост, и Србија је на самом крају прошлог века била изложена бруталној агресији, што је последично кулминирало најдрастичнијим сепаратизмом албанске националне мањине у нашој јужној покрајини Косову и Метохији. Разни су изговори чињени да се оправда покушај насилног отцепљења територије једне суверене чланице Уједињених нација, али ниједан није издржао ни мало озбиљнији тест логике, начелности и правичности, а неће ни политике. Замислите да било која национална мањина у вашим земљама, изговарајући се свим и свачим, а најчешће употребом неистина, прогласи део ваше суверене територије као нову државу! Где би нас то довело?

Ми последњих пет година покушавамо са Приштином, уз посредовање Европске уније, да дођемо до решења, чинећи надљудске напоре да често миримо непомирљиво, али нам то све теже полази за руком, јер друга страна у дијалогу не приступа на исти начин. Свеједно, не одустајемо од даљих напора, јер ми јесмо искрено за компромисе, али наравно не за оне који би значили поништавање нашег национолног и државног бића и суштине.

Драги пријатељи,

Веома нас узнемирава то што се упоредо појављују нове кризе и опасности од оружаних

сукоба у разним деловима света. Највећу забринутост свакако изазивају тензије и звецкање оружјем међу државама са значајним војним потенцијалима, укључујући и нуклеарно оружје. Најопаснија је ситуација на Корејском полуострву која прети да измакне контроли и доведе до ратног сукоба са потенцијално огромним бројем жртава.

Оружани конфликти обично започињу и развијају се у земљама у којима су државне институције слабе, не могу да се изборе са нагомиланим економским и друштвеним изазовима, као ни са додатним притисцима попут миграција, избегличких таласа, организованог криминала, илегалне трговине оружјем и наркотицима, тероризма итд. У таквим условима, државе губе легитимитет и контролу над ситуацијом, и по правилу постају једна од страна у конфликту. Појава моћних оружаних недржавних група са значајним финансијским и војним капацитетима, а које имају политичке, економске или криминалне циљеве, додатно компликује ситуацију, продужава трајање оружаних конфликта и отежава политичко решење. Посебну опасност представља спрега између ових група, терористичких и криминалних организација и њихово заједничко деловање на транснационалној основи. Додатно забрињава чињеница да се у многим конфликтима укоренио насилни и брутални екстремизам који се шири путем медија, регионалних мрежа и територијалне контроле.

Једна од карактеристика оружаних сукоба у савременом свету је масовно и веома често, организовано, кршење људских права, права избеглица и међународног хуманитарног права које треба да регулише и санкционише понашање страна у сукобу и пружи заштиту цивилном становништву, рањеницима, заробљеницима и другим угроженим групама. Цивилно становништво трпи најтеже последице. Број избеглица и расељених лица, већином жена и деце, достигао је рекордни ниво од преко 60 милиона, при чему се ради о дугорочном избеглиштву или расељавању које у просеку траје 20 година. У многим конфликтним зонама цивили су изложени организованом и бруталном насиљу и најчешће су жртве терористичких напада. Деца и жене најугроженији су део цивилног становништва, изложени систематском насиљу, сексуалној експлоатацији, злостављању, отмици, присилном регрутовању...

Повеља Уједињених нација идентификује медијацију као важно средство за мирно решавање спорова и сукоба, како међудржавних тако и унутрашњих, уколико представљају претњу међународном миру и безбедности. Иако сви сукоби нису погодни за медијацију, постоје неки показатељи који указују на потенцијал за ефикасно посредовање. Прво и најважније, стране у конфликту морају бити отворене за преговоре и споразумни договор; друго, медијатор мора бити прихваћен и кредибилан; и треће, мора постојати генерални консензус на регионалном и међународном нивоу да се подржи процес. Сваки конфликт захтева специфичан приступ, али политичка воља страна у конфликту је одлучујући фактор за успех или неуспех посредовања.

Једини могући одговор и даље остају међународни дипломатски и политички напори на спречавању, контроли и мирољубивом решавању конфликта. Превенција мора бити у центру свих напора. То, међутим, захтева значајно већи степен међународног јединства, посебно у оквиру Савета безбедности Уједињених нација као врховног органа за очување међународног мира и колективног система безбедности, али и много већу међународну

помоћ слабир државама са крхким институцијама како би се избориле са економским и социјалним проблемима. Неопходно је, такође, успоставити дијалог са свим актерима у конфликтима, укључујући и оружане недржавне групе, и успоставити снажну међународну контролу над применом нових технологија како би се спречила њихова злоупотреба.

Као што видите ситуација у свету је веома бременита изазовима, а медијација је незаобилазни лек у превенцији, али и санирању насталих проблема. Зато вам, даме и господо, учесници Конференције, желим да будете инспиративни и успешни у раду, и да идејама, оценама, мишљењима која ћете овом приликом разменити, и закључцима које ћете усвојити, допринесете унапређењу међународне стратегије за спречавање и решавање конфликта.

Хвала вам на пажњи."